A modern kori nihontō-k értékelési tanúsítványainak vizsgálata

A modern korban készült *Hon'ami* családi origami és *sayagaki* dokumentumok megbízhatósága igen magas, ezért a kereskedők, hiteles forrásként használják őket. Ugyanakkor léteznek más *Hon'ami*-vonalakból származó anyagok is, ezért mindig kellő körültekintéssel kell eljárni.

A *Hon'ami* név jogosulatlan használatára is akadt példa a modern korban. Egyes kardértékelők a *Hon'ami* nevet használták, noha a család nem ismerte el őket a családhoz tartozó értékelőként.

Hon'ami Ringa

Hon'ami Ringa-san a kardcsiszolás mestere volt, és egyaránt jártas volt a kalligráfiában, a virágművészetben és a *sadō*-ban (a japán teaszertartás hagyományos művészete és gyakorlata). A *togi* mesterek feladata a *nihontō*-k pengéinek élezése és polírozása, ami nemcsak a penge élességét biztosítja, hanem kiemeli a *hamon*-nal díszített felületek szépségét, így a technikai tudás mellett esztétikai érzéket is igényel.

Őt fogadta örökbe a *Hon'ami* család.

Mivel *Hon'ami Ringa-san*-nak nem született saját gyermeke, a *Shōwa* korszak elején újabb örökbefogadott került a *Hon'ami* családba.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Az örökbefogadott személy a feledhetetlen *Ningen Kokuho, Hon'ami Nisshū-san* volt. Eredetileg *Hirai Chiba* (1), a *Hon'ami* család legkiemelkedőbb tanítványának elsőszülött fia volt, és örökbefogadása révén került a *Hon'ami* családba. (Ha a nevek között esetleg nehéz eligazodni, a kedves olvasó a cikk végén található rövid ismertetőben tekintheti át az említett személyeket.)

A korabeli *togi* mesterek között *Hirai Chiba*-t a japán legjobbként tartották számon.

A modern korban olyan kardértékelők is működtek, akik a *Hon'ami* nevet a család elismerése nélkül használták. A szerző ebbe a körbe sorolja *Hon'ami Kōson*-t is, aki a *Meiji*-korszak második felétől a *Shōwa*-korszakot követő időszakig volt jelen a japán kardok világában. Fontos azonban megjegyezni, hogy a családdal való kapcsolatának és a *Hon'ami* név használatának körülményei nem teljesen tisztázottak, ezért a szerző állítását nem tekinthetjük minden kétséget kizáróan bizonyított történeti ténynek. Ő volt a jelenlegi *togi* mesterek közül *Nagayama-sensei* mestere, aki *Ningen Kokuhō* (人間国宝) (2) címet visel.

Kōson-san eredetileg a *Hon'ami* család tanítványa volt, és a pengék előkészítésében (*shitaji-togi*) kiemelkedő mesterséget szerzett.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Hon'ami Kōson-san bármilyen egyenetlen felületű pengét képes volt tökéletes *hamaguri-gata* (3) formára alakítani, ezért tartották a mesterség igazi mesterének.

A történtekről sem a *Hon'ami* család, sem maga az érintett nem beszélt nyíltan, ezért a részletek nem ismertek. Annyi tudható, hogy örökbefogadottként a *Hon'ami* családba került, és a család örökösének szánták. Valamilyen okból azonban kizárták a családból, és el kellett hagynia azt.

Miután a *Hon'ami* név védelmét és tekintélyét elveszítette, talán nem tudta tovább folytatni a mesterségét, ezért önkényesen továbbra is *Hon'ami*-nak nevezte magát. Úgy tűnik, ezzel azt is szerette volna a külvilág felé kifejezni, hogy „valójában ő volt a *Hon'ami* család igazi örököse."

A háború után e cikk írója egy olyan személytől hallotta ezt a történetet, aki közvetlenül *Hon'ami Kōson-san*-tól hallotta az elbeszélést. Eszerint *Kōson-san* eredetileg örökbefogadottként került volna a gyermektelen *Hon'ami* családba, és őt szánták a család örökösének. Valamilyen okból azonban ez meghiúsult, mert örökösödési vita alakult ki, és végül el kellett hagynia a *Hon'ami* családot.

Úgy tűnik, ebből az érzésből fakadóan kezdte el használni a *Hon'ami Kōson* nevet, hogy kifejezze: „eredetileg nekem kellett volna a *Hon'ami* család örökösének lennem."

Kōson-san értékelési tanúsítványai (*kanteisho*), *sayagaki*-jai és *kinzōgan*-feliratai azonban mára teljesen megbízhatatlannak számítanak, és a szakmabeliek körében általánosan elfogadott nézet, hogy ezekkel kapcsolatban különös óvatosság szükséges.

Közelebbi kapcsolatba került a hadsereg tisztjeivel, és előadásokat szervezett, valamint oktatóként vett részt a tisztek számára tartott kardismereti tanfolyamokon.

Ennek eredményeként egyre több megbízást kapott a hadseregtől *togi*-ra és értékelésre, és úgy tűnik, abban az időben igen jól ment az üzlet.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Például, ha valaki megkereste ezzel: „*Sensei*, van itt egy névtelen kard, mit gondol róla?”, akkor *Kōson-san* gyakran ügyesen élt a helyzettel. Amikor egy jelöletlen, későbbi *Ōmiya*-iskolabeli kardot látott, sokszor jóval magasabb rangra emelte azt: „Igazán kiváló kard ez, véleményem szerint a *Bizen Osafune*-iskola *Ōmiya Morikage* nevű mesterének műve lehet. Néhány költséggel jár ugyan, de ha most megfelelően megéleztetné, új *shirasaya*-t készíttetne hozzá, és a *nakago*-ra arany *kinzōgan*-nal (4) bevésetné a *Morikage* nevet, az méltó lenne ehhez a kiváló pengéhez.”

Ilyen módon űzte tehát a kereskedelmet.

A hadsereg tisztjei, akik ügyfelei voltak, örömmel hallották, amikor *Kōson-san* dicsérte a kardjukat. Amikor *Kōson-san* megdicsérte a kardjukat, a hadsereg tisztjei lelkesen válaszoltak: „Valóban? Akkor kérem, végezze el a munkát.” Így működött ez minden esetben. Az értékelésekben rendszerint a kard rangját emelte és túlzottan magasztalta, ezért ezek a tanúsítványok ma már nem tekinthetők hitelesnek.

Hon'ami Koson portréja – 1879–1955

Idővel *Kōson-san* a *togi*-munkákat már teljes egészében a tanítványaira bízta, maga már nem végzett csiszolást, és főként az értékeléssel (*kanteisho*) foglalkozott. A katonai kapcsolatok révén egyre több tisztnek végzett kereskedelmi értékelést, különösen a háború utáni időszakban. Egyesek azt terjesztették róla, hogy „az az ember *togi*-mesternek mondja magát, de valójában hazudik, és nem tud csizolni.”

Azonban a *Ningen Kokuho* címet viselő *Nagayama-sensei*-től származó, közvetlen információ szerint ezek a pletykák valótlan rágalmak voltak. Valójában, amikor *Kōson-san* dolgozott, bármilyen, akár erősen egyenetlen felületű pengét is tökéletes *hamaguri-gata* formára tudott alakítani, és a *shitaji-togi* mesterségében kiemelkedő volt.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Hon'ami Kōson-san így keresett pénzt: névtelen kardokat vett át, *kinzōgan-nal* díszített, saját kezűleg kalligrafált *sayagak*i-val látta el a pengéket, és egyre több ilyen kard került forgalomba a háború előtti, alatti és utáni időszakban. Mivel a kardokon a *Hon'ami* név szerepelt, sok vevő hitelesnek tartotta ezeket, de a valós érték gyakran jelentősen alacsonyabb volt. Gyakran azt is mondta, hogy „*kinzōgan*-t nem lehet elhagyni, különben nem adok ki *kanteisho*-t" (5).

Ezért, amikor kardot vásárolunk, nem a *kanteisho*-t vagy a *sayagaki*-t vesszük meg elsődlegesen. Ahogy többször hangsúlyoztam, a legjobb, ha alaposan szemügyre vesszük a tárgyat, és olyan darabot választunk, amelyet a munka után otthon élvezhetünk, még akkor is, ha később esetleg hamisnak bizonyulna, a veszteség mértéke pedig elfogadható.

A legfontosabb, hogy a kard valóban örömet szerezzen annak, aki birtokolja. Nem az számít, hogy mások mit gondolnak róla, vagy hogy hétvégenként büszkén mutogathassuk másoknak. Ugyanígy nem az a cél, hogy valaki kereskedőként próbáljon érvényesülni, és a vásárláskor kifizetett árra még hasznot téve továbbadja a kardot másoknak. Az ilyen viselkedést tanúsító személyek valójában nem igazi kardkedvelők.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

A Hon'ami örökbefogadási vonal áttekintése

1. Hon'ami Ringa-san

- A *Hon'ami* családba örökbefogadott mestere volt a kardcsiszolásnak (*togi*).
- Jártas volt a kalligráfiában, a virágművészetben és a *sadō*-ban.
- Neki nem született saját gyermeke.

2. Helyzet a Shōwa korszak elején

- Mivel *Ringa-san*-nak nem volt gyermeke, a *Hon'ami* család újabb örökbefogadottat vett a családba, hogy legyen utód.

3. Hon'ami Nisshū-san

- Ő lett az új örökbefogadott.
- Eredetileg nem a *Hon'ami* család tagja volt: az elsőszülött fia volt *Hirai Chiba*-nak, aki a *Hon'ami* család legkiemelkedőbb tanítványa volt.
- Örökbefogadása révén vált teljes jogú tagjává a *Hon'ami* családnak.
- Később *Ningen Kokuho* címet kapott a mesterségében kiemelkedő teljesítménye miatt.

---

(1) ***Hirai Chiba*** a *Hon'ami* család egyik legkiválóbb tanítványa volt, aki kiemelkedő mesterségbeli tudásával és hírnevével vált ismertté a *nihontō* kereskedelem és a kardok értékelése terén. Ő nem a *Hon'ami* család származó tagja volt, hanem tanítványként került kapcsolatba a családdal, és a képességei miatt nagy tisztelet övezte. Az ő elsőszülött fia, *Hon'ami Nisshū-san*, örökbefogadás révén lett a *Hon'ami* család tagja.

(2) A „***Ningen Kokuho***" (人間国宝) kifejezés szó szerint „Emberi Nemzeti Kincs" - et jelent, és Japánban hivatalos címet jelöl azoknak a mestereknek, akik kiemelkedő szintű hagyományos kézművességet, művészetet vagy technikát őriznek és adnak tovább. Ezt a címet a japán állam adományozza, és a viselője a hagyományos művészetek nemzeti kincsnek számító képviselőjévé válik.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

A nihontō világában például *togi* mesterek, kovácsok vagy egyéb kardkészítők kaphatják meg a címet, ha mesterségükben kiemelkedő tudást és hagyományőrző szerepet töltenek be.

(3) A ***hamaguri-gata*** (蛤型) szó szerint „kagylóformát” jelent, és a japán kardélezésben (*togi*) a penge keresztmetszetének egyik jellegzetes formáját írja le.
A *hamaguri-gata* kialakításnál a penge oldala enyhén domború, hasonlóan a kagylóhéj ívéhez. Ez a forma erősíti a pengét, miközben megőrzi annak vágóélességét. A cél, hogy a penge ne legyen sem túl vékony (ami törékennyé tenné), sem túl vastag (ami rontaná a vágási teljesítményt).
Ez a fajta polírozás és formázás rendkívül nehéz, és csak a legkiválóbb *togi* mesterek képesek tökéletes *hamaguri-gata* profilt kialakítani.

(4) A ***kinzōgan*** (金象嵌) egy díszítési és feliratozási technika, amelyet japán kardokon és más fémtárgyakon alkalmaznak.
A szó jelentése: „arany berakás” (*kin* = arany, *zōgan* = berakás, inkrusztáció). A módszer lényege, hogy a fém felületébe finom vájatokat vésnek, majd azokba arany vagy ezüstdrótot kalapálnak be, hogy feliratot, jelet vagy díszt képezzenek. A kardok esetében gyakran a *nakago*-ra (a penge markolattüskéjére) kerül *kinzōgan-mei*, vagyis arannyal berakott mesterjelzés vagy név.
Ez a technika a kard értékét és rangját is emelhette, de a modern korban, ahogyan a szöveg is utal rá, gyakran használták a hitelesség látszatának keltésére is.

(5) A ***kanteisho*** (鑑定書) szó szerint „értékelési tanúsítványt” jelent, és a japán kardok világában a következőt jelenti:
Ez egy hivatalos dokumentum vagy kézzel írt értékelés, amelyben a szakértő (*shinsa-in* vagy mestertanítvány) igazolja a kard eredetiségét, készítőjét, korszakát, iskoláját és esetleges különleges jellemzőit. Tartalmazhat dicsérő megjegyzéseket a penge minőségéről, a *hamon* jellegzetességeiről, a *nakago*-ról, a markolat állapotáról, vagy a díszítések (*kinzōgan, sayagaki*) értékéről.
A *kanteisho* szerepe a kereskedelemben és a gyűjtésben kulcsfontosságú: hitelesíti a kardot, növeli annak értékét, és segít a vevőnek vagy gyűjtőnek a vásárlási döntésben.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: https://ad19420605.livedoor.blog/archives/1978628.html

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

A Hon’ami család releváns ágai

A *Hon’ami* család egyes ágai, valamint a kardpolírozói és kardértékelői hagyomány továbbadásának kapcsolatai.

A HON’AMI KŌ’I ÁG

Hon’ami Kō’i (本阿弥光意)
A *Hon’ami* család egyik oldalágának alapítója. A *Kō’i* ág a fő családi vonalból vált külön.

↓

Hon’ami Ringa (本阿弥琳雅)
1859–1927
A *Kō’i* ág 16. generációjához tartozott. Örökbefogadással került a *Hon’ami* családba. Kardpolírozó mesterként, kalligráfusként és a hagyományos japán művészetek művelőjeként ismerték.

↓ Szakmai kapcsolat és tanítványi viszony

Hirai Chiba (平井千葉)
Hon’ami Ringa tanítványa volt. Fia később szintén *Ringa* tanítványa lett.

↓ Biológiai apa és fia

Hon’ami Nisshū (本阿弥日洲)
1908–1996
Eredeti neve *Hirai Nisshū* volt. 1928-ban a *Hon’ami* családba fogadták. *Ringa* tanítványaként a családi kardpolírozói hagyomány folytatójává vált. A japán kormány az Élő Nemzeti Kincs (*Ningen Kokuhō*) címmel ismerte el munkásságát.

↓ Biológiai apa és fia

Hon’ami Kōshū (本阿弥光洲)
1939–
Hon’ami Nisshū fia. A kardpolírozói hagyomány folytatója, szintén az Élő Nemzeti Kincs címmel elismert mester.

A HON’AMI KŌMI ÁG ÉS HON’AMI KŌSON

Hon’ami Mitsuyoshi, más néven ***Kōga (本阿弥光賀)***
A *Hon’ami Kōmi* ág tagja, aki a *Mito-Tokugawa* család szolgálatában állt. 1887-ben hunyt el.

↓ Örökbefogadás

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Hon'ami Kōson (本阿弥光遜)
1879–1955
Eredeti neve *Kawaguchi Teikichi* (川口定吉) volt. A *Hon'ami* család *Kōmi* ágába fogadták be, ahol a *Kōson* nevet vette fel. Kardpolírozóként és kardértékelőként vált ismertté.

↓ Szakmai utódlás

Hon'ami Mitsuhiro, más néven ***Kōhaku (本阿弥光博)***
1918–1979
Hon'ami Kōson közvetlen szakmai utódjaként tartják számon.

A CSALÁDI ÉS SZAKMAI KAPCSOLATOK ÖSSZEFOGLALÁSA

Személy	Családi vagy szakmai kapcsolat
Hon'ami Kō'i	A *Kō'i* ág alapítója
Hon'ami Ringa	A *Kō'i* ág 16. generációja, örökbefogadással került a családba
Hirai Chiba	*Ringa* tanítványa, *Nisshū* édesapja
Hon'ami Nisshū	*Hirai Chiba* fia, *Ringa* tanítványa, később a *Hon'ami* családba fogadták
Hon'ami Kōshū	*Nisshū* biológiai fia
Hon'ami Kōson	*Kawaguchi Teikichi*-ként született, a *Kōmi* ágba fogadták be
Hon'ami Mitsuhiro (Kōhaku)	*Kōson* szakmai utódja

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.